

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νσις : Ἰωάννου Γενναδίου 14 – 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-72.72.204, Fax 210-72.72.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Πρωτ. 5531

ΛΡΙΘ.

ΛΘΗΝΗΣΙ ΤΗ, 17η Δεκεμβρίου 2020

Διεκπ. 2326

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 3031

Πρός
τό Χριστεπώννυμο Πλήρωμα
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Θέμα: *«Ἐπί τῆ πρώτῃ τοῦ Ἔτους καί περὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν Ἐορτασμῶν γιὰ τὰ 200 Χρόνια ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση».*

«Ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Διήλθομεν διὰ πυρός καὶ ὕδατος καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχὴν» Ψαλμός 65ος

Ἀδέλφια μας ἀγαπημένα,
Καλὴ καὶ εὐλογημένη Χροδιά!

Ἐορτάζουμε σήμερον τὴν κατὰ σάρκα Περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἐναρξὴ τοῦ νέου ἔτους 2021. Τιμοῦμε τὴν μνήμη τοῦ σοφοῦ Ἁγίου Ἱεράρχου Μεγάλου Βασιλείου Ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας καὶ ταυτοχρόνως εἰσερχόμεθα σὲ μία χρονιά, ἡ ὁποία βρίθῃ διδαγμάτων καὶ συμβολισμῶν.

Ἀρχίζει σήμερον τὸ ἔτος 2021, κατὰ τὸ ὁποῖο σύμπας ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ κάθε ἀδούλωτο πνεῦμα θὰ τιμήσει, παρὰ τίς ὑγειονομικὲς δυσκολίες καὶ μέ σεβασμὸ πρὸς τὰ ὑγειονομικὰ μέτρα προφυλάξεως, τὰ 200 ἔτη ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Ἡ Ἐκκλησία πανηγυρίζει τὴν Ἐπανάσταση ὡς ἓνα πνευματικό γεγονός. Πανηγυρίζει τὸν Ἀγῶνα γιὰ τὴν Ἀνεξαρτησία καὶ τὴν Παλιγγενεσία ὡς τύπο τοῦ διαχρονικοῦ ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τῆς τυραννίας καὶ τῆς δουλείας τόσο τῆς ἐξωτερικῆς, ὅσο καὶ τῆς ἐσωτερικῆς, τόσο τῆς συλλογικῆς, ὅσο καὶ τῆς ἀτομικῆς. Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ Ἐκκλησία πανηγυρίζει τὸ 1821 ὡς μία ἄλλη Ἐξοδο ἀπὸ τὴν νοητὴ Αἴγυπτο, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ὑποδηλώνεται καὶ μὲ τὸν ἐξαιρετικὰ συμβολικό ἀγιογραφικά ἑορτασμό τῆς ἠρωικῆς Ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα μὲ τὸ ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία συνέδεσε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὸν ἑορτασμό τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας, ὡς μερική, δηλαδή, πραγμάτωση μέσα στὴν ἱστορική συγκυρία τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας τοῦ ὅλου ἀνθρώπου (Τίτ. 3, 5).

Ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει καὶ ἐπιλέγει νὰ κατανοεῖ τὴν ἱστορία μὲ ὄρους μὴ γεωπολιτικούς διότι κατανοεῖ τὸν κόσμον μὲ ὄρους ἐσχατολογικούς. Γι' αὐτὸ ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ καὶ τότε καὶ τώρα καὶ πάντοτε «μωρία» καὶ «σκάνδαλο» (Α΄ Κορ. 18, 24). Ἡ Ἐκκλησία σκέπτεται μὲ ὄρους «λειτουργικοῦ χρόνου» καὶ τοῦτο διότι, ὡς φορέας τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνη ἔναντι τῶν ἀνθρώπων πού τὴν ἀπαρτίζουν καὶ τοὺς διαποιμαίνει, νὰ μεταμορφώσει τὸν χῶρον καὶ τὸν χρόνο.

Τὸ τόλμημα τῶν προγόνων μας ἦταν μεγάλο! Τετρακόσια χρόνια ὑπὸ τὴν καταπίεση τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ, κι ὅμως, ἐκεῖνοι κράτησαν τὴν πίστη, τὴν ἐθνικὴ ταυτότητα καὶ τὴν ἐλπίδα. Ἄλλα ἔθνη, ἂν εἶχαν ἔστω καὶ γιὰ λίγες δεκαετίες ὑποστεῖ τὸν τυραννικό ὀθωμανικό ζυγό, θὰ εἶχαν ἀλλοτριωθεῖ. Ὡστόσο, ὁ Ἑλληνισμός ἐπιβίωσε παρὰ τὸ παιδομάζωμα, τὰ σκλαβοπάζαρα καὶ τίς ἀναρίθμητες βιαιότητες, στηριγμένος στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, τὴν θυσία τῶν Νεομαρτύρων καὶ τὴν ἀγωνιστικότητά του.

Σᾶς καλοῦμε σήμερον νὰ κλίνουμε εὐλαβῶς τὸ γόνυ ἐνώπιον τῆς σεπτῆς μνήμης τῶν Νεομαρτύρων καὶ τῶν Ἡρώων τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρῴας γῆς. Τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν δέιλιασαν μπροστὰ στὸ σπαθὶ τοῦ δημίου ἢ στὴν ἀγχόνη τοῦ ὀθωμανοῦ ἱεροδικαστῆ καὶ ὁμολόγησαν Χριστὸ Ἀναστάντα. Οἱ Νεομάρτυρες θυσίασαν τὴν ζωὴ τους γιὰ νὰ διατρανώσουν τὸ μήνυμα στοὺς Ὁρθοδόξους

Ἕλληνες ὅτι δέν πρέπει νά ἐξισλαμισθοῦν, δέν πρέπει νά γίνουν ἐξωμότες, ὅτι μέλλον δέν ὑπάρχει χωρίς φῶς Χριστοῦ.

Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν Νεομαρτύρων θά εἶχαν σώσει τήν ζωή τους ἄν εἶχαν ἀλλαξοπιστήσει. Κι ὅμως, στάθηκαν ὄρθιοι μέ ἦθος Χριστιανικό καί τόλμη Ἑλληνική. Προτίμησαν τόν μαρτυρικό θάνατο παρά τήν ἀλλαγὴ πίστεως καί ἐθνικῆς συνειδήσεως. Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅτι, ὅποιος χανόταν γιά τήν Ὁρθοδοξία, χανόταν καί γιά τόν Ἑλληνισμό. Ὁ ἐξισλαμισμένος «τούρκευε» καί γινόταν διώκτης τῶν Χριστιανῶν, τῶν μέχρι πρότινος ἀδελφῶν του.

« αὐτ' ἀλήθειαν τοῦτο εἶναι θαῦμα παρόμοιον ὡσάν νά βλέπη τινάς μέσα εἰς τήν καρδίαν τοῦ χειμῶνος ἐαρινά ἄνθη καί τριαντάφυλλα ... Ἐν τῷ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας νά βλέπη ἐλευθερίαν!» Ἔτσι ἐκφράζει τόν θαυμασμό του γιά τούς Νεομάρτυρες, τούς μετά τήν Ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως καλῶς ἀθλήσαντας καί ξίφει ἢ ἀγχόνη τελειωθέντας, ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης. Ὁ πολυγραφότατος Νάξιος μοναχός τοῦ 18ου αἰῶνος κατέγραψε 87 συναξάρια Νεομαρτύρων στό περίφημο «Νέον Μαρτυρολόγιον», τό ὁποῖο ἐξεδόθη τό 1799. Μεταξύ τῶν Νεομαρτύρων τούς ὁποίους καταγράφει, περιλαμβάνεται καί ὁ Φωτιστής τῶν σκλάβων, ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός (1714 – 1779), ὁ ὁποῖος ἐργάσθηκε ἀόκνως γιά νά ἀποτρέψει τούς ἐξισλαμισμούς καί νά διαδώσει τήν Ἑλληνορθόδοξη Παιδεία.

Οἱ Νεομάρτυρες ἦσαν οἱ πρῶτοι ἀντιστασιακοί τῆς δουλείας, ὅπως τούς ὀνόμασε ὁ αἰμίνηστος θεολόγος καί ἱστορικός π. Γεώργιος Μεταλληνός. Οἱ ἀγιασμένες αὐτές μορφές, αὐτό τό πραγματικό νέφος τῶν χιλιάδων Νεομαρτύρων, ἦσαν οἱ πρωτεργάτες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἄν αὐτοί δέν εἶχαν θυσιασθεῖ γιά τήν Πίστη καί τήν Πατρίδα, δέν θά ὑπῆρχαν τό 1821 Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι γιά νά ἀγωνισθοῦν.

Ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση ἦταν ἐπανάσταση ἐθνική καί θρησκευτική. Δέν ἀντέγραψε καμία ἄλλη ἐπανάσταση οὔτε, ἄλλωστε, θά μπορούσε νά ἐμπνευσθεῖ ἀπό ἰδεολογίες πού περιεῖχαν ἀθεϊστικά ἢ ἀντιεκκλησιαστικά μηνύματα. Ὁ Στῆβεν Ράνσιμαν, κορυφαῖος Βρετανός Βυζαντινολόγος τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἔγραψε στό ἔργο του «Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐν Αἰχμαλωσία» ὅτι: «στή διάρκεια τῶν σκοτεινῶν αἰῶνων ἡ Ὁρθοδοξία δια-

φύλαξε τόν Ἑλληνισμό. Ἀλλά καί χωρίς τήν ἠθική δύναμη τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ ἴδια Ὁρθοδοξία ἴσως νά εἶχε συρρικνωθεῖ».

Τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ «δι' οὗ πάντοτε νικῶμεν» παρουσιάζει ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης στήν πρώτη Προκήρυξή του τῆς 24ης Φεβρουαρίου τοῦ 1821. Ἡ Φιλική Ἐταιρεία εἶχε ὀρίσει, ἤδη ἀπό τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1820, ὡς ἡμέρα τοῦ ξεσηκωμοῦ τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τήν 25η Μαρτίου, γιά νά καταδείξει τήν σύνδεση τῆς Παναγίας καί τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Πίστεως καί τῆς Πατρίδος. Τήν σύνδεση τοῦ Χριστοῦ καί τῶν Ἑλλήνων ὡς Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας Του. Οἱ πρωταγωνιστές τοῦ Ἀγῶνα ὁμολογοῦν τήν Χριστιανική Πίστη τους καί σέ ὅλες τίς Ἐθνικές Συνελεύσεις θέτουν ὡς προοίμιο τῶν Συνταγμάτων τήν ἐπίκληση πρός τήν Ἁγία Τριάδα. Οἱ ὀθωμανοί, γνωρίζοντας ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος κληρικός ἦταν ἡ πνευματική ἡγεσία τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐκδικήθηκαν πρώτους ἀπ' ὅλους Πατριάρχες, Ἐπισκόπους, Ἱερεῖς, Μοναχοῦς καί Μοναχές. Καί τούς θανάτωσαν μέ τρόπο μαρτυρικό. Μεταξύ αὐτῶν ξεχωρίζει ἡ μορφή τοῦ Ἁγίου Ἐθνοϊερομάρτυρος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε', τοῦ ὁποῦ τοῦ ἁγιασμένο λείψανο φυλάσσεται στόν Καθεδρικό Ναό τῶν Ἀθηνῶν, μαζί μέ τά ἱερά λείψανα τῆς Κυρᾶς τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ἁγίας Φιλοθέης.

Ἦθελε ὄντως ἀρετήν καί τόλμην ἢ Ἐλευθερία! Οἱ συνθηκῆς ἦσαν ἀντίξοες. Ἡ Ἱερά Συμμαχία ἀντιπάλευε τίς ἐθνικές ἐξεγέρσεις λαῶν πού διασποῦσαν τίς μεγάλες Αὐτοκρατορίες. Οἱ Ἕλληνες ἦσαν λιγότεροι ἀριθμητικά, ἀλλά πέτυχαν νά ἐλευθερωθοῦν. Παρά τήν διχόνοια, ἢ ὁποῖα ἔθεσε σέ κίνδυνο τόν Ἀγῶνα, κατόρθωσαν νά σηκώσουν τό ἀνάστημά τους ἀπέναντι στόν ὀθωμανό δυνάστη, νά προτάξουν καί νά κατακτήσουν τήν Ἐλευθερία ἔναντι τοῦ θανάτου. Οἱ Ἕλληνες ὑπῆρχαν, ὑπάρχουν καί θά ὑπάρχουν! Ὅπως χαρακτηριστικά ἀπάντησε ὁ Ἐθνομάρτυς τοῦ 1821 Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός στόν ὀθωμανό διοικητή καί δήμιό του: «Ἡ Ρωμηοσύνη ἔν νά χαθῆ ὄντας ὁ κόσμος λείψει!». Ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνισμός, δηλαδή, θά ὑπάρχει, θά ἐπιβιώνει καί θά ἀγωνίζεται μέχρι τήν συντέλεια τοῦ αἰῶνος.

Εἶδαμε ἀδελφούς νά χάνονται, ἀλλά δέν λιποψυχήσαμε! Εἶδαμε κατακτήσεις καί ἀπώλειες ἐδαφῶν, ἀλλά δέν σταματήσαμε νά ἀγωνιζόμαστε! Ἡ πίστη στόν Θεό, ἢ συνείδηση τῆς δι-

αχρονικῆς συνέχειας τοῦ Ἰθνος, ἡ ἀγάπη μας γιά τά γράμματα, τό ἀντιστασιακό μας ἦθος, ἡ κοινοτική ἀλληλεγγύη, αὐτά ἦσαν τά πνευματικά ἐφόδια πού ὀδήγησαν στήν Ἐλευθερία καί θέριεψαν τό κίνημα τοῦ Φιλελληνισμοῦ.

Χωρίς νά ἀπελευθερωθοῦν ὅλα τά ἐδάφη ὅπου διαβιοῦσαν Ἕλληνες, ἐπί 400 χρόνια γιά τήν Νότιο Ἑλλάδα καί 500 χρόνια γιά τήν Βόρειο Ἑλλάδα, διατηρήσαμε ἄσβεστη τήν φλόγα καί δέν ἀπογοητευθήκαμε! Δέν ὑποδουλωθήκαμε ἠθικά καί πνευματικά. Ἦμασταν καί εἴμαστε πάντοτε ἐλεύθεροι. Ἐλεύθεροι στήν καρδιά, ἐλεύθεροι στήν σκέψη, ἐλεύθεροι στό φρόνημα, ἐλεύθεροι στήν συνείδηση!

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διά τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, ἔχει προγραμματίσει 261 ἐκδηλώσεις σέ ὅλη τήν ἐπικράτειά Της γιά νά τιμηθεῖ ἡ μεγάλη Ἐπέτειος, ὀργανώνοντας ἐκδόσεις, συνέδρια, λατρευτικές συνάξεις καί καλλιτεχνικές ἐκδηλώσεις. Τό Πρόγραμμα βρίσκεται ἤδη ἀναρτημένο στόν ιστότοπο www.ekklisia1821.gr, τόν ὁποῖο δημιούργησε ἡ Ἱερά Σύνοδος εἰδικά γιά τίς Συνοδικές καί Περιφερειακές δράσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατά τό ἔτος 2021. Παράλληλα, κυοφοροῦνται συνεργασίες μέ τά Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα, τήν Τοπική Αὐτοδιοίκηση καί ἄλλους Φορεῖς.

Ἀδέλφια μας, ἐλάτε!

Εἶναι ὁ καιρός νά θυμηθοῦμε, νά μάθουμε, νά ἀναστοχασθοῦμε.

Γιά τήν Ἐλευθερία καί τήν Αὐτοδιάθεση, γιά τό Δίκαιο καί τήν Ἐνότητα, γιά τήν Ἀξιοσύνη καί τήν Φρόνηση.

Γιά τοῦ Χριστοῦ τήν Πίστη τήν Ἀγία καί τῆς Πατρίδος τήν Ἐλευθερία.

Γιά ὅλα ἐκεῖνα τά ἰδανικά πού μᾶς ἔκαναν φωτοδότες ἀγωνιστικότητας, πολιτισμοῦ καί προκοπῆς ἔχουμε τό χρέος καί τήν ἀπαράμιλλη τιμή νά ἐορτάσουμε κατά τήν διάρκεια τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ ἔτους τά 200 χρόνια του ἀναστημένου Γένους.

Κι ἂν νομίζουμε πώς οἱ δυσκολίες μποροῦν νά μᾶς νικήσουν, ἄς θυμόμαστε πάντοτε ὅτι ἀνασυστήσαμε τό Κράτος μας βασισμένοι στά ἰδανικά τοῦ Ἰ21, ἐνῶ ὅλα «τά ἴσκιαζε ἡ φοβέρα καί τά πλάκωνε ἡ σκλαβιά».

Εἶναι ἡ στιγμή νά τιμήσουμε τό αἷμα μας, νά κοιτάξουμε κατάματα τήν ἱστορία μας. Τούτη τήν ἱστορία, πού λάμπρυνε τό ἔθνος μας στά πέρατα τῆς Οἰκουμένης. Τούτη τήν δόξα, πού στεφανώνει τίς θάλασσες καί τήν γῆ μας. Τούτη τήν πίστη, πού κρατεῖ ἀταλάντευτη τήν ἐλπίδα ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ἀπό τήν Κρήτη ὡς τήν Θράκη κι ἀπό τήν Ἑπειρο ὡς τήν μαρτυρική μας Κύπρο.

Μέ γνώση γιά τό παρελθόν καί χριστιανική βεβαιότητα γιά τό μέλλον, οἱ Μεγάλες Ὄρες τοῦ ἔθνους μᾶς ὁδηγοῦν!

Ἐκ βάθους καρδίας εὐχόμαστε πρὸς ὅλους τό νέο ἔτος νά εἶναι πάροχο παντός ἀγαθοῦ ἐκ τοῦ Νηπιάσαντος γιά τήν σωτηρία μας Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰρηνικό καί εὐλογημένο.

Μέ συγκίνηση, ὑπερηφάνεια καί πατρική ἀγάπη

† Ὁ Ἀθηνῶν **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**, Πρόεδρος
† Ὁ Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καί Πλωμαρίου Ἰάκωβος
† Ὁ Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καί Πολυκάστρου Δημήτριος
† Ὁ Βεροίας, Ναούσης καί Καμπανίας Παντελεήμων
† Ὁ Διδυμοτείχου, Ὀρεστιάδος καί Σουφλίου Δαμασκηνός
† Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης Ἀνδρέας
† Ὁ Εἰάνθης καί Περιθεωρίου Παντελεήμων
† Ὁ Ἄρτης Καλλίνικος
† Ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καί Πετροπόλεως Ἀθηναγόρας
† Ὁ Ζακύνθου Διονύσιος
† Ὁ Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καί Ὠρωποῦ Κύριλλος
† Ὁ Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας,
Ἡρακλείου καί Χαλκηδόνος Γαβριήλ
† Ὁ Γλυφάδας, Ἑλληνικοῦ, Βούλας,
Βουλιαγμένης καί Βάρης Ἀντώνιος
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος

Ἀκριβές Ἀντίγραφον

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Φιλόθεος
† Ὁ Ὠρεῶν Φιλόθεος